

II SA/Wa 1905/16 - Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie

LEX nr 2279286

Wyrok

Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie

z dnia 31 marca 2017 r.

II SA/Wa 1905/16

UZASADNIENIE

Skład orzekający

Przewodniczący: Sędzia WSA Ewa Kwiecińska.

Sędziowie WSA: Iwona Dąbrowska, Maria Werpachowska (spr.).

Sentencja

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 31 marca 2017 r. sprawy ze skargi W.P. na decyzję Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych z dnia (...) września 2016 r. nr (...) w przedmiocie przetwarzania danych osobowych oddala skargę

Uzasadnienie faktyczne

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych decyzją z dnia (...) września 2016 r. nr na podstawie art. 138 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 23 z późn. zm.), dalej jako "k.p.a." oraz art. 43 ust. 2 w zw. z art. 22 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 922), po rozpoznaniu wniosku Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej pw. (...) o ponowne rozpatrzenie sprawy uchylił własną decyzję z dnia (...) sierpnia 2015 r., nr (...) i umorzył postępowanie w całości.

Powyższa decyzja została wydana w następującym stanie faktycznym i prawnym:

W. P., dalej jako skarżący, pismem z dnia 17 lipca 2014 r., skierował do Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej pw. (...), dalej jako Proboszcz Parafii, oświadczenie o treści: "ja niżej podpisany W. P. z własnej i nieprzymuszonej woli, w pełni praw obywatelskich i władz umysłowych oraz będąc świadomy konsekwencji czynu, oświadczam (...) na podstawie art. 60 Kodeksu cywilnego, korzystając ze swoich praw zawartych w art. 2 pkt 2a ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz. U. z 2005 r. Nr 231, poz. 1965), z dniem dzisiejszym występuję z Kościoła Katolickiego, tj. wycofuję zgodę na podleganie jego doktrynie i prawu. Oświadczam, że w oparciu o jej art. 2 pkt 5 nie zamierzam tej decyzji uzasadniać poza tym, że nie chcę do niego należeć." Podniósł także, iż "brak uaktualnienia moich nieaktualnych danych osobowych w ciągu 14 dni byłby naruszeniem art. 35 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych i zmusiłby mnie do podjęcia kroków przewidzianych w art. 35 ust. 2 tej ustawy".

W odpowiedzi Proboszcz Parafii Rzymskokatolickiej pw. (...), pismem z dnia 8 sierpnia 2014 r. poinformował skarżącego, że pismo przesłane za pośrednictwem poczty nie wywiera żadnych skutków kanonicznych i jeśli skarżący nadal trwa w zamiarze wystąpienia z

Kościół Katolicki to powinien zgłosić się do proboszcza parafii aktualnego zamieszkania (przedstawiając akt chrztu), który postąpi zgodnie ze wskazaniem zawartym w Zasadach postępowania w sprawie formalnego aktu wystąpienia z Kościoła uchwalonych przez Konferencję Episkopatu Polski w dniu 27 września 2008 r.

Pismem z dnia 13 sierpnia 2014 r. W. P. wniósł do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych skargę na brak uaktualnienia jego danych osobowych zawartych w księdze chrztów przez Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej pw. (...).

Skarżący zarzucił, iż mimo złożenia przez niego oświadczenia woli o wystąpieniu z Kościoła Katolickiego nie została o tym fakcie zamieszczona stosowna adnotacja w księdze chrztów, w związku z czym wniósł o wydanie merytorycznej decyzji administracyjnej zobowiązującej Księdza Prałata A. B., Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej pw. (...) do sprostowania jego nieaktualnych danych osobowych na podstawie art. 32 ust. 1 pkt 6 ustawy o ochronie danych osobowych.

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych w dniu (...) sierpnia 2015 r. wydał decyzję administracyjną nr (...), mocą której nakazał Proboszczowi Parafii Rzymskokatolickiej pw. (...) przywrócić stan zgodny z prawem poprzez sprostowanie danych osobowych skarżącego, polegające na naniesieniu w księdze chrztów adnotacji o treści zgodnej z żądaniem skarżącego, zawartym w jego "oświadczeniu woli" z dnia 17 lipca 2014 r.

Wniosek o ponowne rozpoznanie sprawy wniósł Proboszcz Parafii podnosząc, że:

- 1) organ nie wskazał w decyzji, dlaczego odmówił wiarygodności i mocy dowodowej wyjaśnieniom Proboszcza Parafii w zakresie obowiązywania procedur związanych z wystąpieniem z Kościoła Katolickiego i nie wskazał podstawy prawnej, z przytoczeniem przepisów prawa, które dają Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych uprawnienie do określania, kto należy do Kościoła Katolickiego,
- 2) kwestia przynależności lub jej braku do Kościoła Rzymskokatolickiego w żadnym przypadku nie dotyczy uprawnień lub obowiązków danej osoby "o charakterze zewnętrznym", gwarantowanych przepisami powszechnie obowiązującego prawa,
- 3) status przynależności (lub jej braku) do Kościoła w świetle prawa kanonicznego oraz prawa polskiego nigdy nie wywiera żadnego wpływu na jakiegokolwiek obowiązki danej osoby w sferze "zewnętrznej", czyli poza strukturami Kościoła,
- 4) błędne jest przyjęcie, iż księga chrztów stanowi dwa zbiory danych, z czego wyciąga się wniosek o ograniczeniu kompetencji organu w odniesieniu do pierwszego zbioru (zawierającego dane osób należących do Kościoła) oraz o braku tego rodzaju ograniczeń w odniesieniu do drugiego zbioru (zawierającego dane osób nienależących do Kościoła),
- 5) Generalny Inspektor w wydanej decyzji nie respektuje prawa kościelnego,
- 6) organ rozstrzygając sprawę bez podstawy prawnej przyznał sobie kompetencje do rozstrzygnięcia, kto należy, a kto nie należy do Kościoła Katolickiego, w tym prawo do wydawania skierowanych do proboszczów nakazów dotyczących dokonywania wpisów

w księgach chrztu, tym samym naruszając zawartą w Konstytucji zasadę legalizmu.

Po powtórny raz rozpatrzeniu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i przeanalizowaniu wniosku Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych wydał powołaną na wstępie decyzję.

W uzasadnieniu organ stwierdził, że wniosek Proboszcza Parafii zasługuje na uwzględnienie w całości.

Argumentując powyższe organ wskazał, że zgodnie z treścią przepisu art. 43 ust. 2 ustawy o ochronie danych osobowych w odniesieniu do zbiorów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3 oraz zbiorów, o których mowa w ust. 1 pkt 1a, przetwarzanych przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencję Wywiadu, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego oraz Centralne Biuro Antykorupcyjne, Generalnemu Inspektorowi nie przysługują uprawnienia określone w art. 12 pkt 2, art. 14 pkt 1 i 3 - 5 oraz art. 15-18. W myśl zaś art. 43 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych z obowiązku rejestracji zbioru danych zwolnieni są administratorzy danych dotyczących osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego, uregulowanej sytuacji prawnej, przetwarzanych na potrzeby tego kościoła lub związku wyznaniowego.

Organ zauważył, że Kościół Rzymskokatolicki jest instytucją o uregulowanej sytuacji prawnej, unormowanej m.in. w Konstytucji RP w umowie międzynarodowej jaką jest Konkordat oraz w ustawach. W szczególności wskazał na przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), która w art. 25 stanowi, iż Kościoły i inne związki wyznaniowe są równouprawnione (art. 25 ust. 1). Władze publiczne w Rzeczypospolitej Polskiej zachowują bezstronność w sprawach przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych, zapewniając swobodę ich wyrażania w życiu publicznym (art. 25 ust. 2). Stosunki między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi są kształtowane na zasadach poszanowania ich autonomii oraz wzajemnej niezależności każdego w swoim zakresie, jak również współdziałania dla dobra człowieka i dobra wspólnego (art. 25 ust. 3). Stosunki między Rzeczpospolitą Polską a Kościołem Katolickim określają umowa międzynarodowa zawarta ze Stolicą Apostolską i ustawy (art. 25 ust. 4). Stosunki między Rzeczpospolitą Polską a innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi określają ustawy uchwalone na podstawie umów zawartych przez Radę Ministrów z ich właściwymi przedstawicielami (art. 25 ust. 5). Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1989 r. Nr 29, poz. 154 z późn. zm.), Kościół rządzi się w swych sprawach własnym prawem, swobodnie wykonuje władzę duchowną jurysdykcyjną oraz zarządza swoimi sprawami. Powołując się na stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego wyrażone w wyroku z dnia 24 października 2013 r. w sprawie o sygn. akt I OSK 1520/13 organ stwierdził, że "punktem wyjścia do zajęcia przez GODO stanowiska, co do przynależności Skarżącego do Kościoła Katolickiego, powinno być prawo wewnętrzne Kościoła. Wynika to wprost z art. 5 Konkordatu oraz z zasady autonomii kościołów przewidzianej w art. 25 ust. 3 Konstytucji RP oraz art. 9 Europejskiej Konwencji, a także z normy ustrojowej zawartej w art. 25 ust. 4 Konstytucji RP".

Zdaniem organu analiza ww. przepisów prawa, przy uwzględnieniu orzecznictwa sądów

administracyjnych, prowadzi do wniosku, że z art. 43 ust. 2 ustawy o ochronie danych osobowych wynika brak kompetencji Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych do wydawania decyzji związanych z rozpatrywaniem skarg w zakresie danych osobowych przetwarzanych w zbiorach, o których mowa w pkt 3 ust. 1 tego artykułu.

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych wskazał, że dokonał oceny całego zebranego materiału dowodowego. Proboszcz Parafii Rzymskokatolickiej pw. (...) wypowiedział się co do statusu skarżącego w świetle prawa wewnętrznego Kościoła wskazując, że skarżący nie dopełnił wewnętrznej procedury wystąpienia z Kościoła Katolickiego. Skarżący w treści skargi podniósł, że jedynym działaniem jakie podjął w celu wystąpienia z ww. wspólnoty było złożenie Proboszczowi Parafii pisemnego oświadczenia woli z dnia 17 lipca 2014 r. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych wyjaśnił, iż zgodnie z art. 43 ust. 2 ustawy o ochronie danych osobowych organowi nie przysługują uprawnienia do wydania merytorycznego rozstrzygnięcia w ramach art. 18 ustawy o ochronie danych osobowych w stosunku do osób należących do kościołów i związków wyznaniowych. W związku z brakiem możliwości zastosowania art. 18 ustawy o ochronie danych osobowych w zaistniałym stanie faktycznym należało umorzyć postępowanie. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych stwierdził, że nie ma podstaw do weryfikacji procedury występowania z Kościoła Katolickiego, ponieważ przepisy powszechnie obowiązujące nie dają mu tego rodzaju kompetencji, na co wskazuje przywołany powyżej art. 2 ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej.

Organ wskazał, że stosownie art. 105 § k.p.a., gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Ustalenie przez organ publiczny zaistnienia przesłanki, o której mowa w art. 105 § 1 k.p.a., zobowiązuje go do umorzenia postępowania, nie ma bowiem w sytuacji zaistnienia tej przesłanki podstaw do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty.

Po ponownym przeanalizowaniu materiału dowodowego Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych stwierdził, że jego działanie miało miejsce bez podstawy prawnej, jako że nie był on uprawniony do wydania w niniejszej sprawie merytorycznego rozstrzygnięcia. Z tego też powodu Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych uchylił wydaną decyzję z dnia (...) sierpnia 2015 r. oraz umorzył postępowanie prowadzone z wniosku skarżącego.

Na powyższą decyzję skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie wniósł W. P.

Na podstawie art. 21 ust. 2 ustawy o ochronie danych osobowych zaskarżył punkt 2 decyzji, tj. umorzenie postępowania w całości. Zaskarżonej decyzji zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.: art. 7, art. 8, art. 11, art. 10 ust. 1 i art. 15 k.p.a.

Podnosząc powyższe zarzuty wniósł o uchylenie punktu 2 zaskarżonej decyzji i zasądzenie od Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych kosztów postępowania wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych na wniosek Parafii Rzymskokatolickiej pw. (...) ustalił jak interpretować "i 3" w art. 43 ust. 2 ustawy o ochronie danych osobowych. W wyniku tego (...) września 2016 r. wydał decyzję

drugoinstancyjną, w której: 1) uchylił decyzję z (...) sierpnia 2015 r., w której źle zinterpretował "i 3", 2) umorzył postępowanie w całości.

Skarżący stwierdził, że uchylenie decyzji pierwszoinstancyjnej jest naturalną konsekwencją ustalenia jak interpretować "i 3", natomiast punkt 2 (umorzenie postępowania w całości) narusza szereg przepisów postępowania, m.in. art. 7, 8 i 11 k.p.a.

Zdaniem skarżącego umorzenie postępowania w sprawie jego skargi ma być ceną za matactwa, których nie popełnił, a to stanowi rażące naruszenie art. 7 i art. 8 k.p.a.

Skarżący stwierdził, że organ umarza skargi, których dotyczy problem, który sam stworzył odmawiając wyjaśnienia jak rozumiał własne decyzje.

Zdaniem skarżącego punkt 2 decyzji ignoruje interes społeczny i słuszny interes obywateli oraz pozostaje w sprzeczności z zasadą pogłębiania zaufania obywateli do organów Państwa. Zgodnie z art. 11 k.p.a. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych powinien wyjaśnić zasadność przesłanek, którymi się kierował, czego jednak w niniejszej sprawie nie zrobił.

Skarżący stwierdził również, że skoro przedmiot postępowania administracyjnego wyznacza jego żądanie wydania merytorycznej decyzji administracyjnej to jego odmowa winna być szczególnie starannie uzasadniona.

Ponadto stwierdził, że organ naruszył także art. 10 ust. 1 i 15 k.p.a. gdyż skarżący nie miał żadnej możliwości wypowiedzenia się co do punktu 2 (umorzenia postępowania) wcześniej. Zdaniem skarżącego rozstrzygnięcie to nie jest konsekwencją ustalenia przez organ jak interpretować "i 3".

Skarżący stwierdził, że organ naruszył zasadę dwuinstancyjności postępowania administracyjnego. Powołując się na wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z 8 kwietnia 2009 r., sygn. akt III SA/Po 326/08 (LEX nr 550518) stwierdził, że "Jeżeli organ odwoławczy ustalił, że postępowanie pierwszoinstancyjne było przeprowadzone w sprawie innej niż wskazana w treści żądania strony, to powinien zastosować art. 138 § 2 k.p.a.". W związku z powyższym zdaniem skarżącego w niniejszej sprawie należało uchylić zaskarżoną decyzję i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia. Ze względu na tak oczywistość, jak i wagę naruszeń przepisów postępowania skarżący zwrócił się do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych o uchylenie w trybie autokontroli punktu 2 decyzji a tym samym rozpoczęcie uczciwego postępowania, którego został pozbawiony.

W odpowiedzi na skargę Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych wniósł o jej oddalenie, a wskazując na dotychczasowe ustalenia faktyczne i prawne dodał, że organ prowadzi postępowanie w oparciu o przepisy prawa powszechnie obowiązującego i to one właśnie, jako podstawa prawna, wyznaczają organowi granice, w zakresie których może on orzekać. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych nie przewiduje kompetencji do rozstrzygania przez niniejszy organ, czy dana osoba jest lub nie jest członkiem kościołów i związków wyznaniowych.

Uzasadnienie prawne

Wojewódzki Sąd Administracyjny zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 1 § 1 i 2 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów

administracyjnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1066), sądy administracyjne sprawują wymiar sprawiedliwości przez kontrolę zgodności z prawem działalności administracji publicznej, która w myśl art. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 718 z późn. zm.), dalej zwana p.p.s.a., odbywa się na zasadach określonych w przepisach tej ustawy. W ramach kontroli działalności administracji publicznej przewidzianej w art. 3 p.p.s.a., sąd uprawniony jest do badania, czy przy wydaniu zaskarżonego aktu nie doszło do naruszenia przepisów prawa materialnego i przepisów postępowania, nie będąc przy tym związanym zarzutami i wnioskami skargi oraz powołaną podstawą prawną (art. 134 § 1 p.p.s.a.).

W pierwszej kolejności wskazać należy, że Sąd zbadał legalność zaskarżonej decyzji w całości, mimo że skarżący objął skargą jedynie pkt 2 decyzji GIODO z dnia 10 października 2016 r. tj. umorzenie postępowania w całości. Z konstrukcji art. 138 § 1 pkt 2 k.p.a. wynika bowiem, że przepis ten zawiera zamknięty katalog decyzji organu odwoławczego. Oznacza to, że organ odwoławczy nie jest uprawniony do wydania decyzji o sentencji innej niż wymienione w tym przepisie. Tym samym nie można umorzyć postępowania przed organem I instancji bez wcześniejszego orzeczenia o uchyleniu zaskarżonej decyzji tego organu, bowiem oba rozstrzygnięcia podlegają rygorom z art. 138 k.p.a. Zaskarżone orzeczenie organu stanowi rozpatrzenie sprawy w całości z wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Przechodząc do merytorycznego rozpoznania sprawy należy stwierdzić, że rozpoznawana skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

Ustalony w sprawie stan faktyczny nie budzi wątpliwości, bowiem skarżący W. P. w "Oświadczeniu woli" z dnia 17 lipca 2014 r. skierowanym do Proboszcza Parafii p.w. (...) stwierdził, że z własnej i nieprzymuszonej woli, w pełni praw obywatelskich i władz umysłowych oraz będąc świadomy konsekwencji czynu, na podstawie art. 60 Kodeksu cywilnego, korzystając ze swoich praw zawartych w art. 2 pkt 2a ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz. U. z 2005 r. Nr 231, poz. 1965), z dniem dzisiejszym występuje z Kościoła Katolickiego, tj. wycofuje zgodę na podleganie jego doktrynie i prawu (Kodeks Prawa Kanonicznego). Nie zamierza tej decyzji uzasadniać poza tym, że nie chce do niego należeć. Ponadto nie wyraża zgody na przekazywanie informacji o tej decyzji osobom trzecim, a zwłaszcza członkom rodziny. Natomiast Proboszcz Parafii w odpowiedzi na powyższe oświadczenie wyjaśnił skarżącemu, że jego pismo nie wywiera żadnych skutków kanonicznych. Jeśli skarżący nadal trwa w zamiarze wystąpienia z Kościoła Katolickiego powinien zgłosić się do proboszcza parafii aktualnego zamieszkania (przedstawiając akt chrztu), który postąpi zgodnie ze wskazaniem zawartymi w Zasadach postępowania w sprawie formalnego aktu wystąpienia z Kościoła uchwalonych przez Konferencję Episkopatu Polski w dniu 27 września 2008 r."

Spór w rozpoznawanej sprawie dotyczy oceny skuteczności oświadczenia woli skarżącego o wystąpieniu z Kościoła rzymskokatolickiego oraz relacji wewnętrznych przepisów Kościoła z przepisami prawa powszechnie obowiązującego zapewniających wolność sumienia i wyznania oraz kompetencji nadzorczych Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w kontekście konstytucyjnych gwarancji autonomii i wzajemnej niezależności stosunków między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi.

Przed wszystkim wskazać należy na istniejące w polskim prawodawstwie gwarancje

autonomii Kościoła Katolickiego i jego niezależności od państwa. Zgodnie z przepisem art. 25 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), stosunki między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi są kształtowane na zasadach poszanowania ich autonomii oraz wzajemnej niezależności każdego w swoim zakresie, lecz również współdziałania dla dobra człowieka i dobra wspólnego. Natomiast w myśl ust. 4 powołanego przepisu, stosunki między Rzeczypospolitą Polską a Kościołem Katolickim określają umowa międzynarodowa zawarta ze Stolicą Apostolską i ustawy. Zasadę autonomii i niezależności w odniesieniu do Kościoła Katolickiego wyrażają postanowienia w szczególności art. 1 i art. 5 Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczypospolitą Polską podpisanego 28 lipca 1993 r. (Dz. U. z 1998 r. Nr 51, poz. 318) oraz przepisy ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1169), a szczególnie jej art. 2 stanowiący, iż Kościół rządzi się w swych sprawach własnym prawem, swobodnie wykonuje władzę duchowną i jurysdykcyjną oraz zarządza swoimi sprawami.

Z powołanych przepisów wynika, że Kościół Katolicki (podobnie jak i inne kościoły i związki wyznaniowe), ma prawo do samoorganizacji i samorządności. Może więc m.in. stanowić normy obowiązujące w ramach własnych struktur organizacyjnych, a w ich stanowieniu i stosowaniu jest wolny od ingerencji władz państwowych. Oznacza to, że określenie przesłanek przynależności osoby (wiernego) do Kościoła, faktycznych i prawnych skutków tego faktu oraz utraty przynależności ("wystąpienia" w różnych postaciach normowanych przez prawo kanoniczne), pozostaje wewnętrzną sprawą Kościoła, wolną od reglamentacji prawnej ze strony państwa. Stanowisko to potwierdzają pośrednio także przepisy ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r. Nr 231, poz. 1965 z późn. zm.). Obligują one do tego, aby określenie sposobu nabywania i utraty członkostwa w grupie religijnej, która ma być wpisana do rejestru Kościołów i innych związków wyznaniowych, zostało dokonane w statucie tej grupy (art. 32 ust. 2 pkt 8), a więc w sposób niezależny od jakichkolwiek władz państwowych.

Wskazać też należy że, podstawowym (choć nie jedynym) źródłem prawa wewnętrznego Kościoła Katolickiego jest Kodeks Prawa Kanonicznego z dnia 25 stycznia 1983 r. (AAS75: 1983, pars. II, z późn. zm.), zaś organem uprawnionym do dokonywania autentycznej interpretacji ustaw kościelnych jest Papieska Rada Tekstów Prawnych, której kompetencje określa Konstytucja Apostolska ("Pastor Bonus" z dnia 29 czerwca 1988 r. (AAS 80: 1988, s. 841-912, z późn. zm.) (art. 154 i 155). Z uwagi na powyższe, podstawę prawną odnoszącą się do kwestii wystąpienia z Kościoła Katolickiego, oprócz ogólnych przepisów Kodeksu Prawa Kanonicznego (kan. 751), stanowi Obwieszczenie Papieskiej Rady Tekstów Prawnych "Actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica" z dnia 13 marca 2006 r. (Prot. N. 10279/2006), zatwierdzone przez papieża Benedykta XVI. Zawiera ono przepisy nadrzędne w stosunku do jakiegokolwiek dokumentu zarówno o charakterze wykonawczym, jak i duszpasterskim, i stanowi podstawę prawną do rozpatrywania przedmiotowych spraw. Zostały w nim określone elementy materialne aktu formalnego wystąpienia z Kościoła Katolickiego, tj. wewnętrzna decyzja opuszczenia Kościoła Katolickiego, realizacja i zewnętrzna manifestacja tej decyzji, przyjęcie tej decyzji przez kompetentną władzę kościelną oraz formalne, tj. wystąpienie musi stanowić prawnie skuteczny (ważny) akt

prawny dokonany w sposób osobisty, świadomy i wolny, w formie pisemnej wobec kompetentnej władzy kościelnej (tzn. wobec ordynariusza lub własnego proboszcza), która jest jedynym organem uprawniającym do wydania osądu dotyczącego zaistnienia lub niezaistnienia przedmiotowego wystąpienia.

Dokumentem zawierającym przepisy wykonawcze, jednakże jedynie o charakterze duszpasterskim, dotyczące Kościoła Katolickiego w Polsce, są przyjęte przez Konferencję Episkopatu Polski "Zasady postępowania w sprawie apostazji dokonanej poprzez formalny akt wystąpienia z Kościoła" z dnia 27 września 2008 r. ("Akta KEP" 14: 2008, s. 89 - 91). Wspomniany kan. 751 k.p.k. stanowi zaś, że aktu odstępowania, który wywołuje skutki kanoniczne, może dokonać tylko osoba pełnoletnia (kan. 98 § 1 i 2 k.p.k.), zdolna do czynności prawnych, osobiście, w sposób świadomy i wolny (kan. 124 - 126), w formie pisemnej, w obecności proboszcza swego kanonicznego miejsca zamieszkania (stałego lub tymczasowego) i dwóch pełnoletnich świadków.

Z powyższego wynika, iż wewnętrzne przepisy kościelne zastrzegły dla aktu formalnego wystąpienia z Kościoła Katolickiego formę szczególną, co nie jest niczym nadzwyczajnym także na gruncie polskiego prawa powszechnie obowiązującego. Przykładem takiej szczególnej formy dokonania czynności prawnej jest np. wymóg formy aktu notarialnego przy sprzedaży nieruchomości, co nie oznacza przecież ograniczenia konstytucyjnego prawa własności.

Analogicznie wskazana forma szczególna aktu apostazji nie może być postrzegana jako ograniczenie wolności sumienia i religii, w tym w szczególności wolności wystąpienia z kościoła lub innego związku wyznaniowego. Podkreślić należy, że Kościół Katolicki nie tylko nie wyklucza dopuszczalności wystąpienia z Kościoła, ani tej możliwości nie czyni złudną lub iluzoryczną, ale uznaje tę instytucję i poddaje ją zrationalizowanej procedurze, w której nie sposób uznać, by przedstawione regulacje wewnętrzne naruszały konstytucyjnie zagwarantowaną w art. 53 wolność sumienia i religii. O takim naruszeniu można by było mówić wtedy, gdyby przepisy Kościoła Katolickiego ustanowiłyby zakaz apostazji lub w inny sposób uniemożliwiłyby lub znacznie utrudniały realizowanie konstytucyjnego prawa do zmiany wyznania.

Skoro zatem skarżący nie dokonał aktu apostazji w formie przewidzianej przez wewnętrzne prawo Kościoła Katolickiego, to prawidłowe jest przyjęcie przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, iż nie ma on uprawnienia do wydawania decyzji nakazujących jakąkolwiek aktualizację danych zawartych w Księdze Chrztu. Stosownie bowiem do treści art. 43 ust. 2 ustawy o ochronie danych osobowych, w odniesieniu do zbiorów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3, oraz zbiorów, o których mowa w ust. 1 pkt 1a, przetwarzanych przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencję Wywiadu, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego oraz Centralne Biuro Antykorupcyjne, Generalnemu Inspektorowi nie przysługują uprawnienia określone w art. 12 pkt 2, art. 14 pkt 1 i 3-5 oraz art. 15-18, zaś w myśl cytowanego w tym przepisie ust. 1 pkt 3, z obowiązku rejestracji danych zwolnieni są administratorzy danych dotyczących osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego, o uregulowanej sytuacji prawnej, przetwarzanych na potrzeby tego kościoła lub związku wyznaniowego, a według art. 12 ust. 2 ustawy, do zadań Generalnego Inspektora w szczególności należy wydawanie decyzji

administracyjnych i rozpatrywanie skarg w sprawach wykonania przepisów o ochronie danych osobowych.

Zatem państwo w żaden sposób nie może ingerować w sferę przynależności do kościoła lub związku wyznaniowego, bowiem naruszałoby to nie tylko wspomnianą chronioną konstytucyjnie autonomię Kościoła Katolickiego, ale wkraczałoby w sferę wolności religii i wyznania. Nie sposób zaakceptować sytuacji, w której o przynależności do kościoła, lub jej braku, rozstrzygałby organ państwowy, jakim jest Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, na podstawie przepisów powszechnie obowiązujących. Nie jest przy tym wystarczające odwołanie się do oświadczenia woli skarżącego, a sprawy sporne na tym tle są sprawami kościelnymi, które winny być rozstrzygane na zasadach i w trybie określonych przez prawo kościelne.

Dokonując ustaleń w zakresie przynależności skarżącego do Kościoła Katolickiego w oparciu o przepisy prawa powszechnie obowiązującego i wydając rozstrzygnięcie w przedmiocie przetwarzania jego danych osobowych przez Proboszcza Parafii, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych wkroczyłby w sferę autonomii Kościoła Katolickiego, czym niewątpliwie dopuściłby się naruszenia art. 6, art. 7 i art. 19 k.p.a., jak również wskazanych przepisów Konstytucji RP, Konkordatu, ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania.

Stwierdzić dalej należy, że jeśli postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji wydaje decyzję o umorzeniu postępowania w myśl art. 105 § 1 k.p.a., bowiem bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego oznacza, że brak jest któregoś z elementów materialnego stosunku prawnego, a wobec tego nie można wydać decyzji załatwiającej sprawę przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Stąd też przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania, co zostanie ujawnione dopiero w toczącym się postępowaniu, a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawisłej przed organem administracyjnym. Wobec powyższego zasadnym było i to w świetle poczynionych powyżej rozważań prawnych, umorzenie - po uprzednim uchyleniu decyzji z dnia (...) sierpnia 2015 r. - postępowania na podstawie art. 138 § 1 pkt 2 k.p.a.

Odnosząc się do zarzutów skargi, wskazać należy, że Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych prawidłowo zinterpretował art. 43 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych. W odniesieniu do zbioru określonego w ust. 1 pkt 3 tego przepisu - dotyczącego osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego, o uregulowanej sytuacji prawnej, przetwarzanych na potrzeby tego kościoła lub związku wyznaniowego GODO nie przysługują uprawnienia z art. 12 pkt 2 tej ustawy tj. wydawanie decyzji administracyjnych i rozpatrywanie skarg w sprawach wykonania przepisów o ochronie danych osobowych.

Oznacza to, że Generalny Inspektor nie jest organem kompetentnym do dokonywania oceny skuteczności wystąpienia z kościoła. Sprawy tego rodzaju nie mieszczą się w zakresie zadań określonych we wskazanym powyżej przepisie. Dokonywanie tego rodzaju ocen stanowi wewnętrzną sprawę danej wspólnoty wyznaniowej. Trafnie zatem organ wskazał w odpowiedzi na skargę, że nie jest do tego uprawniony żaden organ administracji ani sąd. Sprawa wystąpienia z danego związku wyznaniowego to sprawa regulowana przepisami

wewnętrzny danego kościoła czy związku wyznaniowego.

Ponadto oceniając zaskarżoną decyzję Sąd nie stwierdził naruszenia przepisów postępowania, które mogłyby mieć istotny wpływ na wynik sprawy, w tym art. 7, art. 8, art. 10 ust. 1, art. 11 i art. 15 k.p.a. Stąd zarzut ten należy uznać za bezzasadny.

Z tych względów Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie, na podstawie art. 151 p.p.s.a. orzekł jak w sentencji.